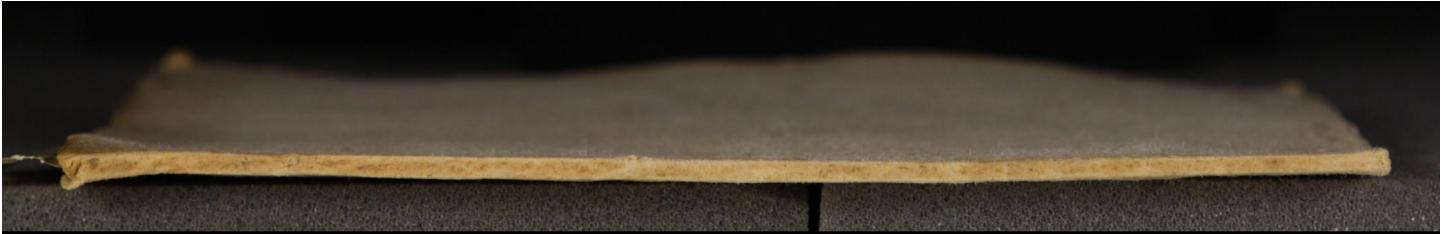

366.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielms. 366 8° (LN 773)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 366 8° (LN 773)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 366 8° (LN 773)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 366 8° (LN 773)

Nº 366.

M. Tardieu fecit

L. N. 773

H

ASSERTIONES
DE
OPERIBVS
QVINTI PRAECEPTI,
Propositæ in disputati-
onem.

à
Nicolao Hemmingio,
in Martio. Anno.

1571.

Haffniæ,
Excudebat Laurentius
Benedictus.

1571.

ser
lun
con
Soc
qua
ta c

O
à n
tuta
cesc
recta
hunu
bus a

NT opera bona quintæ legis à
sincera dilectione proximi
manant, ita ad iustum & le-
gitimā personæ proximi con-
seruationem & societatis humanae inco-
lumentat referuntur.

2.
Dilectio ergo Proximi & eiusdem
conseruatio (vndē pendet incolumentas
Societatis huminæ) limites sunt, intrā
quos opera huius præcepti proximo debi-
ta claudentur.

3.
Hac constituta regula facilius erit
& promptius colligere quæ opera Deus
à nobis hac quinta lege requirat.

4.
Verum quia opera illa certarum vir-
tutum sunt cætiones, quæ virtutes rectri-
ces & moderatrices actionum sunt, iuxta
rectam rationem, de virtutibus ipsis
huius præcepti proprijs, earumq; actioni-
bus agemus.   A 2   Etsi

5.

Etsi autem alij aliter virtutes huius præceptj digerunt, quorum quidem diligentiam laudo, tamen ut nos intrâ limites à nobis positos contineamur, omnes virtutes huius quintj Præcepti sub benevolentia & beneficentia concludamus. Nihil enim hoc præceptum requirit quod non alterutra harum virtutum contineatur.

Dè benevolentia.

6.

Benevolentia est veluti Primus riulus, manans à dilectionis fonte. Nam ejus quæ diligimus, hoc est charum habemus, benè quoque velimus necesse est.

7.

Hanc benevolentiam tanquam ^{ex}rius excipiunt hæc virtutes: Candor, amicitia, humanitas, concordia.

8.

Candor sinceritas & puritas quædam animi est, quæ ut non admittit ullas

fī.

sinistras suspiciones dè persona proximi
sine evidenti probatione: ita Vituperabi-
lia in proximo non virtutum larua indu-
it: sed vicia esse vicia iudicat, quod qui
non facit, non solum Deo & naturæ legi
aduersatur, verum etiam sano iudicio de-
stitutus esse consendus est.

9.

*Quid enim turpius esse potest, quam
schapham ligonem, & ligonem scha-
pham appellare, hoc est vicia, larua vir-
tutum ornare, & virtutes viciorum cano
deformare?*

10.

*Amicitia reciproca bonorum inter se
benevolentia est, & voluntas sibi inuicem
benefaciendi, ex vera pietate & virtute
manans.*

11.

*Amicitia enim illa, quæ vel ἐν ἀδονᾶς,
vel ἐν ταρσοῖς (vt Hippodamus Loqui-
tur) ortum habet, deficiente voluptate,
& cessantibus beneficijs reciprocis inter-
moritur.*

A 3

Vera

12.

Vera proinde & homine digna amicitia peitate & virtute conciliata comitate conditur, grauitate firmarur, constantia & fide conseruatur, συμπαθεία probatur, & mutuis officijs continuatur.

13.

Humanitas latius se extendit, quæ & naturæ facilitatem, & morum suavitatem complectitur.

14.

Hæc maximè sibi animos hominum conciliare solet, facile ignoscit, communem fragilitatem cogitat, vnde comicum illud: homo sum, humani à me nihil alienum puto.

15.

Grecè admodum significance vocabulo dictur φιλαυθεωσία, quam Plato definiit ἐξ Εὐργητικήν τῶν ἀνθεώσων, Hanc Paulus Tito scribens Deo tribuit. Digna propterea homine, ut qui & homo sit, & ad Dei imaginem conditus, ut ipsum imitetur.

Con-

16.

Concordia siue à citharæ chordis, siue à plurium cordium vinculo dicitur, laudatissima virtus est, qua ut quidam rectè ait, paruæ res crescunt.

17.

Hæc virtus ut mutuam benevolentiam fouet, ita maiores, pares, minores respicit, & συμφωνίας quadam ordinum & omnium statuum inter se, tanquam omnium dulcissima Musica summè delectatur. Nam ut citharæ sonus tum demum iuccundus est, quandò ita intenduntur & remittuntur chordæ, & arte trahuntur ad harmoniæ regulam, ut unum iustum et suauem concentum efficiant: ita animi bonorum concordia mutua delectantur, unde apud Græcos nomen accepit ομονοίας quo significatur animorum summus consensus.

DE BENFI
centia.

A 4

Bene

18.

Beneficentia id præstat opera, quod
benevolentia animo concepit. Hanc di-
cunt coniunctam esse cum iustitia, per
hanc enim iustitia suum munus exequi-
tur.

19.

Siquidem iustitia, ut præclare dicit
Bernardus, maioribus reuerentiam &
obedientiam: æqualibus consilium &
auxilium: inferioribus custodiam & di-
sciplinam, hoc est singulis τὰ καθήκοντα red-
dit.

20.

Etsi autem hæc verè dicuntur, ta-
men ut magis sit nobis vis beneficentiae
perspecta, quam hæc quinta lex postulat,
subijciam beneficentiae ut ἀκολουθα quæ-
dam, mansuetudinem, εὐεργειαν, fortitu-
dinem, Zelum, Liberalitatem, & mise-
ricordiam.

21.

Mansuetudine benefacit proximo
qui

qui iniuria affectus, ira ruentis ad vindictam impetum ita retinet, ut crudelitate in proximum, qui offendit, non securat, & aliquid indignum iustitia temere committat.

22.

Etsi autem ira naturalis affectus est, insurgens aduersus ea quae virtutj aduersatur, & ea propugnans quae à ratione monstrantur esse bona & laudabilia, tamen in vicio est quaudò rectam rationem non sequitur, sed ruit cæco impetu in eum qui offendit, extra iustitiæ limites.

23.

Sed illa demum ira laudabilis est, quae ex bona causa procedit, & tendit moderatè & iuste in bonum aliquem finem. Talis ira & motus animi ad cohercenda peccata insurgentis fuit in Mose, Elia, Christo, Paulo, absque vicio.

24.

Ἐπικίνδυνον ius moderatur, & cedit ob cause circumstantias severæ iustitiae:

A 5

tiæ:

tiæ: Dicitur autem ἐπικρίνεια quasi ἐπιλογή¹
ἐπικρίνεια τῷ νομίμῳ.

25.

Est autem hæc ἐπικρίνεια duplex, Publica & priuata, illa iudicis personam sustinentis, hæc hominis cuiusvis priuatim agentis est.

26.

Publica ἐπικρίνεια est qua iudex flectit legem ad causam, & non causam ad legem. Ut enim figura lapidis in structura lesbia mutata, mutatur & norma: ita causa pro circumstantiarum conditione variante, variat & mens legis ἐπικρίνεια.

27.

Flectitur ergo lex ad causam quando non spectatur τὸ ἀκριβόδικαιον, sed mens & voluntas legis accommodatur causæ, contra verò causam ad legem flectitur, quando retinetur in indicando τὸ ἀκριβόδικαιον, & nulla ἐπικρίνεια propter circumstantias admittitur, & tunc sumnum ius fit summa iniuria.

Pri-

28.

Priuata tolerat infirmitatem proximi, tegit arcana errata, sanat manifesta delicta, doctrina, consilio, admonitione, fraterna obiurgatione.

29.

Fortitudo proximo commodans etiam duplex est videlicet publica & priuata, illa magistratus, hæc singulorum priuatim.

30.

Fortitudo in magistratu, iustitiae propugnatrix ratione ad vindictam prosperat, & finem habet conseruationem humanæ societatis, idque per defensionem veræ religionis, veræq; virtutis, & op-pugnationem falsæ religionis, & vicio-rum grassantium repressionem.

31.

Frritudo priuata est cum singuli invicto animo potius ferunt iniuriam, quam ut iniuste se vlciscantur de proximo, hæc etiam patientia dicitur.

Zelus

32.

*Zelus & si in Genere est cuiusvis af-
fectus Vehementior æstuatio, tamen hic
solummodo dè eo zelo agimus, quæ bene-
ficiæ erga proximum ut pars quedam
subiicitur.*

33.

*Est ergò hic zelus affectus vehe-
mens quo iustè indignamur aduersus con-
tumaciam in atrocibus sceleribus, quò
contumacia repressa alij tranquillè
vivant, & unitas societatis conserue-
tur.*

34.

*Hic Zelus tum demum est lauda-
bilis, quandò excitatus ab Heroico mo-
tu in magistratu vindice scelerum, vel
à spiritu sancto ortus, secundum scien-
tiā tempestiuè exercetur in gloriam
Dei, qualis conspicitur in Mose, in Phi-
nee, Elia, in Christo, in Paulo.*

35.

*Liberalitas quæ ελευθερίας Græcè di-
citur,*

citur, est munificentia propriè magnorum
et liberorum hominum, qua iuvant et
ornant ordines et status hominum suis fa-
cilitatibus, ut benè mereri videantur de
societate humana. Huic cum prælucet
pittas vera ut in Salomone, Davide, Io-
sia, laudabilis est. Contrà verò si ab ani-
mo inanis Gloriæ cupido proficiscitur, in
vicio est.

36.

Misericordia erga proximum affec-
tus homine dignissimus, est συμπάθεια qua
tangimur aliena miseria tanquam nostra
propria, quaq; eius miseriæ nostris bonis
succurrimus. Breuiter, Misericordia est
affectus ipse miserendi, et quicquid offi-
cij ex hoc affectu miseris et afflictis piè
iusteque præstatur. Et dicitur in scripiuris
interdum δικαιοσύνη, ut sciamus eleemosy-
nam non esse liberum beneficium, sed de-
bitum officium.

37.

Consistit autem hæc misericordia in
duo-

duobus, scilicet in remittendo & dando.

38.

*Misericordia in remittendo positā
est, quæ vel pauperj debitum quod non est
soluendo, nisi attrahat sibi miseriam,
condonat, vel ej qui offendit, veniamque
precatar offendam remittit modo id piè &
utilem fieri possit.*

39.

*Misericordia quæ in dando cernitur,
ignoranti communicat doctrinam, aber-
rantj correctionem, dubitanti consilium,
tristi consolationem, esurientj cibum, siti-
enti potum, nudo uestes, vago domum.
Breuiter: omnij misero & afflicto quan-
tum potest succurrir.*

40.

*Hanc dominus, ex Oſeæ 6. testimo-
nium adducens, anteponit sacrificio, cum
ait: Profecti discite quid sit: misericordi-
am volo & non sacrificium.*

41.

*Autor epistolæ ad Hebræos elemosy-
nam*

nam valde placere deo testatur, cum in-
quit: Beneficentiae & communicationis
ne ocluiscamini, talibus enim victimis
delectatur Deus.

42.

Verum hoc accipiendum est de ele-
mosyna quae praestatur a Publicano, &
non a Phariseo, id est quae praestatnr a
pijs ad Deum conuersis, & non ab impijs
hypocritis. Nam horum eleemosyna, et si
usu valet, cultu tamen est viciosa &
abominabilis coram Deo, Quicquid enim
non fit ex fide peccatum est: Ut potè
profectum ab ijs quorum & mens
& conscientia polluta est, &
aberrans a debito
fine.

366.